

Den 3. marts 2013.

RETTE TIL AT VÆRE DEN DU ER! TRANSPOLITIK

Kendskabet til transkønnede er mangelfuldt og bygger ofte på forældede, fordomsfulde og fejlagtige opfattelser og holdninger. Det betyder, at transkønnede som gruppe er ringere stillet end andre borgere. Det ses både i lovgivningen og i dagligdagen, hvor transkønnede udsættes for diskrimination – ja endog for krænkelse af elementære menneskerettigheder. Det må der gøres op med, og det er nødvendigt med tiltag på mange niveauer.

I det følgende præsenteres LGBT Danmarks katalog over politikker til anerkendelse og inklusion af transkønnede og fremme af lige muligheder.

1. Definitioner

Der henvises til foreningens LGBT ordbog http://www.lgbt.dk/fileadmin/site/politik/LGBT_ordbog.pdf og til slutnoten med definition af udvalgte ord.

2. Selvbestemmelse

Den enkelte person er den bedste til at træffe personlige beslutninger. Det gælder også for transkønnede personer.

3. Juridisk kønsskifte

En myndig person har ret til et juridisk kønsskifte. For ikke-myndige kræves samtykke fra forældremyndighedsindehaver/værge.

4. Transkønnethed er ikke en psykiatrisk lidelse

En persons kønsidentitet er ikke i sig selv en medicinsk eller psykiatrisk tilstand og skal ikke behandles, helbredes eller undertrykkes. Transkønnethed (diagnosekoderne F64.x og F65.1) hører derfor ikke hjemme i Sundhedsvæsenets Klassifikations System og skal fjernes derfra. Der skal derfor heller ikke foretages en psykiatrisk udredning eller diagnosticering for transkønnethed som betingelse for eller som et led i kønskorrigerende behandling.

Danske myndigheder skal arbejde aktivt for at F64.x og F65.1 fjernes fra WHO's sygdomsklassifikation.

5. Rådgivning og støtte

Transkønnede skal, efter eget ønske derom, tilbydes kvalificeret rådgivning og støtte i udforskningen og udlevelsen af deres kønsidentitet og i håndteringen af de udfordringer, dette medfører. Denne rådgivning er ikke en betingelse for, og må ikke have indflydelse på, muligheden for at modtage kønskorregerende behandling. Rådgivning og støtte skal ligeledes tilbydes nære pårørende.

6. Kønskorrektion

1. Medicinsk og/eller kirurgisk ændring af kroppen kan f.eks. indebære behandling med hormoner, anti-hormoner, tildannelse eller fjernelse af bryster, feminiserende eller maskuliniserende kirurgi, hårtransplantation eller ændring af genitalier.
2. Medicinsk og/eller kirurgisk ændring af kroppen skal tilbydes på baggrund af informeret samtykke. Før indgreb, der indebærer fjernelse af ovarier eller testikler, er det en betingelse, at personen har modtaget minimum 6 måneders kønshormonbehandling.
3. Kirurgisk behandling skal efter den enkeltes ønske tilbydes foretaget på et specialiseret internationalt center.
4. Forundersøgelse og efterbehandling skal tilbydes foretaget i Danmark.
5. Den enkelte transperson skal kunne få ordineret kønshormoner hos sin alment praktiserende læge, såfremt denne ikke vurderer, at der vil være sundhedsmæssige indikationer for ikke at gøre det.
6. Mener den praktiserende læge ikke at have de fornødne kvalifikationer til at vurdere dette eller til at følge op på ordinationen, skal lægen henvise til en læge, der har kvalifikationerne.

7. Andre behandlinger

Andre behandlinger kan f.eks. være fjernelse af uønsket hårvækst, stemmetræning, proteser, parykker.

8. Børn og unge transkønnede

Børn og unge, under myndighedsalderen, som giver udtryk for ubehag ved det køn, de blev tildelt ved fødslen, har krav på kvalificerede, rådgivende og støttende samtaler. Herunder informeres om muligheder for pubertetsbremsende medicinsk behandling, kønshormonbehandling og kirurgisk behandling.

Der er behov for en særlig indsats på følgende områder:

1. Skærpet opmærksomhed helt fra førskolealderen, om et barn udviser atypisk kønsadfærd.
2. Accept af det køn, som barnet giver udtryk for at tilhøre.
3. Accept af det fornavn, som barnet ønsker.
4. Øvrig medicinsk og kirurgisk kønskorrektion skal tilbydes efter principperne i punkt 6, Kønskorrektion – under hensyntagen til de i Sundhedsloven anførte aldersgrænser for informeret samtykke.

9. Fornavn

Navnelovens § 13 stk. 2 og 3 om kønsbestemte fornavne ophæves så et navn kan vælges uanset hvilket køn, det betegner.

10. Personnummer

1. Enhver skal have ret til at få udskiftet sit kønsbestemte personnummer med et personnummer med modsat kønsindikation.
2. Reglerne ændres således, at der fremadrettet anvendes løbenumre uden hensyn til personens køn i stedet for et kønsbestemt endetal.
3. Ved forespørgsler i Det Centrale Personregister, må kønnet på en person kun oplyses, såfremt spørgeren har et begrundet behov for at kende personens køn.

11. X som kønsbetegnelse i pas

Det bør være muligt at få et X som kønsbetegnelse i sit pas alene ved at fremsætte ønske derom ved pasbestillingen.

12. Kønsbetegnelse i breve fra det offentlige/på valgkort

Det offentlige bør ophøre med at anføre kønsbetegnelse i form af Hr./Fru. i breve og på valgkort mv.

13. Adgang til toilet, bade- og omklædningsfaciliteter

1. Transkønnede skal have adgang til toilet, bade- og omklædningsfaciliteter svarende til det køn, de fremtræder som.
2. Om nødvendigt skal der i idrætsanlæg, svømmehaller og lignende stilles særskilte faciliteter til rådighed eller gives mulighed for at transkønnede kan bade og/eller omklæde før eller efter de øvrige brugere.

14. Ligebehandling, ikke-diskrimination og hadforbrydelser

1. I love, der påbyder ligebehandling og forbyder forskelsbehandling og/eller diskrimination – beskyttelseslovene – bør kønsidentitet og kønsudtryk tilføjes de steder i lovene, hvor ordene køn og/eller seksuel orientering er nævnt, således at transkønnedes beskyttelse nævnes direkte i lovene.
2. I straffelovens § 81 om strafskærpende omstændigheder, bør der i stk. 1, pkt. 6, der lyder "at gerningen har baggrund i andres etniske oprindelse, tro, seksuelle orientering eller lignende", ske tilføjelse af "kønsidentitet og kønsudtryk", hvorved hadforbrydelser/transfobiske forbrydelser også bliver en strafskærpende grund.

15. Retningslinjer og vejledninger

1. Der bør udarbejdes vejlednings-/undervisningsmateriale om transkønnethed til personale i sundheds- og plejesektoren herunder i psykiatrien, og til børne- og ungdomspædagoger, lærere og undervisere i skoler og uddannelsesinstitutioner på alle niveauer, sports- og idrætsforeninger, politiet og kriminalforsorgen m.fl.
2. Materialet skal især indeholde vejledning og information om, at
 1. der skal udvises almindelig anstændighed og høflig adfærd med respekt for det køn, som den pågældende transkønnede fremtræder som,
 2. den transkønnede bør tiltales med det navn, den pågældende ønsker anvendt, og som det køn, pågældende fremtræder som,

3. der i rimeligt omfang udvises diskretion omkring den pågældendes transkønnethed, således at pågældendes transkønnethed ikke kommer til uvedkommendes kendskab, og at
4. oplysninger om pågældendes transkønnethed kun bør fremgå i skriftligt materiale i den udstrækning, det er relevant.
5. Vejledningsmaterialet bør udarbejdes i samarbejde med transforeningerne.

16. **Politi og kriminalforsorgen**

Der bør ud over de ovenfor nævnte retningslinjer og vejledninger udarbejdes supplerende retningslinjer for, hvordan politiet og kriminalforsorgens personale skal forholde sig, når de kommer i kontakt med transkønnede personer – det være sig som anmeldere, vidner, sigtede, anholdte, varetægtsfængslede og/eller afsonere af fængselsstraffe.

17. **Transkønnede asylansøgere**

Transkønnede asylansøgere skal sikres passende og værdige opholdsbetingelser. Transkønnede asylansøgere, der er i behandling med kønshormoner, skal kunne fortsætte hermed.

18. **Mangfoldighedspolitikker**

Private og offentlige virksomheder skal ansføres til at udarbejde mangfoldighedspolitikker, hvori transkønnede inkluderes.

19. **Undervisning og folkeoplysning**

1. Der skal undervises om køn og kønsidentitet på alderssvarende niveauer i skolen.
2. Der bør fra det offentliges side f.eks. i OBS udsendelserne i fjernsynet, i små foldere på biblioteker og i lægers venteværelser m.v. bringes informationer om ligestilling, diskrimination o. lign., herunder om de specielle forhold for transkønnede.

20. **Forskning**

Statens forskningspolitik skal tilgodese forskning om transkønnede og transkønnedes forhold i et bredt perspektiv.

21. **Udviklingsbistand/-arbejde**

Danmark skal aktivt indtænke kønsidentitet i sin rettighedsbaserede tilgang i udviklingsarbejde.

Slutnote med udvalgte ord fra LGBT Danmarks LGBT-ordbog

- **Hadforbrydelse:** En kriminel handling begået på grund af – eller ud fra en antagelse om – offerets race, hudfarve, religion eller tro, politiske anskuelse, seksuelle orientering, køn, kønsidentitet, alder, handicap eller nationale sociale eller etniske oprindelse. Hadforbrydelsen kan bl.a. være af fysisk, psykisk eller verbal karakter, men også andre lovovertrædelser kan være begrundet i had mod en af de nævnte

persongrupper.

Om offeret tilhører en af grupperne eller ej er uden betydning. Det er tilstrækkeligt, at gerningsmanden begår den kriminelle handling ud fra en opfattelse af, at det er tilfældet. Hadforbrydelser adskiller sig fra andre forbrydelser, idet ofrene udelukkende udvælges på grund af deres faktiske eller formodede tilhørsforhold til en bestemt gruppe.

- **Køn:** En persons køn forstås som et biologisk køn, et oplevet køn og et udtrykt køn. På engelsk findes to ord for køn: "Sex" for biologisk køn og "gender" for socialt køn. På dansk har vi kun et ord, "køn", der bruges i begge sammenhænge, og som forstavelse f.eks. i *kønsidentitet*.
- **Kønsbetegnelse:** Forkortelser, der anvendes i pas som betegnelse for kønnet. F = Female (kvinde). M = Male (mand). X = Unspecified (Uspecificeret). I Danmark kan Rigspolitichefen tillade, at kønnet for en person, som ikke har gennemgået et kønsskifte, men som af Rigshospitalets Sexologiske Klinik vurderes at være transseksuel eller ganske ligestillet hermed, betegnes X.
- **Kønkorrektion:** Proces, hvorved der skabes større overensstemmelse imellem en persons biologiske køn, udtrykte køn og oplevede køn. Afhængig af den enkeltes behov, kan korrektionen bestå af epilering, feminiseringskirurgi, kønshormonbehandling, kønsskifteoperation, stemmetræning, ændring af påklædning og kønsrollemæssig adfærd.
- **Transkøn/transkønnet:** Fællesbetegnelse om personer, hvis kønsidentitet eller kønsudtryk i større eller mindre grad ikke er i overensstemmelse med det køn, de blev tildelt ved fødslen. At være transkønnet har ikke noget med seksuel orientering at gøre.

LGBT ordbog: http://www.lgbt.dk/fileadmin/site/politik/LGBT_ordbog.pdf